T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2026/5
KARAR NO : 2026/88
KARAR TR : 16/02/2026

ÖZET: 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : A. B.
Vekili : Av. S. O. E.
Davalılar : 1-Aydın Valiliği İl Tarım Müdürlüğü
2-Kuyucak Kaymakamlığı İlçe Tarım Müdürlüğü
Vekillleri : Av. E. T. , Av. H. Ç.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin Aydın ili, Kuyucak ilçesi, Yamalak Mahallesi, de kayıtlı taşınmazında toplam 8977,04 m²lik tarım alanının hissesi oranında 3998,51 m²lik alanı için izin alınmadan tarım dışına çıkarmak (hayvancılık tesisi, depo, mesken amaçlı yapı ve döşeme yol yapmak) fiilinin işlendiğinden bahisle, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca 906.381 TL idari para cezası tesis edilmesine ilişkin, Aydın Valiliğinin 05/06/2025 tarih ve 19610491 saylı işlemi ile bildirildiği anlaşılan Kuyucak Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünün 05/06/2025 tarih ve 19598770 sayılı işleminin iptali istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Nazilli Sulh Ceza Hakimliği 22/10/2025 tarih ve D.İş 2025/2814 sayılı kararı ile**, talebin Hakimliklerinin görevine girmediği, görevli mahkemenin idare mahkemeleri olduğu gerekçesiyle, 5326 sayılı Kanun'un 28/1-b maddesi gereğince başvurunun görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Dosya kapsamında yapılan inceleme neticesinde; İtiraza konu idari para cezası kararı ile birlikte idare tarafından İdari Yargının görev alınana giren kararlar verildiği, dolayısıyla bu aşamadan sonra taraflar arasındaki uyuşmazlığın Uyuşmazlık Mahkemesinin 08/01/2024 tarih, 2023/616 Esas 2024/5 Karar nolu ilamı bir arada değerlendirildiğinde İdari Yargının görev alanına girdiği kanaatle görevsizlik kararı verilerek aşağıda yer aldığı şekilde hüküm kurulmuştur..."*

3. Davacı vekili, bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HQmB6B7 - UzqP8Ip - yHE7qpf - 7NSTSU= ile erişebilirsin

B. İdari Yargıda

4. **Aydın 2. İdare Mahkemesi 16/12/2025 tarih ve E.2025/1272 sayılı kararı ile,** uyuşmazlığın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle, mahkemelerinin görevsizliğine, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"... Bu durumda yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri, içtihat ve açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda, uyuşmazlıkta ,5403 sayılı Kanun'un 21. Maddesi uyarınca verilen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. Maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5403 sayılı Kanun'da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la Değişik 3. Maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21.maddesinin (a) bendi uyarınca 906.381,00TL idari para cezası tesis edilmesine ilişkin Aydın Valiliği'nin 05.06.2025 tarih ve 19610491 saylı işlemi ile bildirildiği anlaşılan Kuyucak Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün 05.06.2025 tarih ve 19598770 sayılı işleminin iptali istemiyle açılan işbu davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu ve uyuşmazlığın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.*
>
> *...*
>
> *Uyuşmazlıkta; davacı tarafından davalı idareye karşı açılan iş bu dava konusu ile aynı olan Nazilli Sulh Ceza Hakimliği'nin 22.10.2025 tarih ve Değişik İş:2025/2814 sayılı dava dosyasında, idari yargı görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik (usulden red) kararının 18/11/2025 tarihinde itiraz edilmeden kesinleştiği görülmüş olup; yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21.maddesinin (a) bendi uyarınca 906.381,00TL idari para cezası tesis edilmesine ilişkin Aydın Valiliği'nin 05.06.2025 tarih ve 19610491 saylı işlemi ile bildirildiği anlaşılan Kuyucak Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün 05.06.2025 tarih ve 19598770 sayılı işleminin iptali istemiyle açılan işbu dava adli yargı kolunda görülmesi gerekmekte olup; yukarıda yer verilen 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı kolu ve merciin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır..."*

5. Aydın 2. İdare Mahkemesi, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için adli ve idari yargı dava dosyalarını Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun *"Amaç"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

> *"(Değişik: 30/4/2014-6537/1 md.)*
> *Bu Kanunun amacı; toprağın korunması, geliştirilmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak planlı kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir."*

7. 5403 sayılı Kanun'un*"Kapsam"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

> *" (Değişik: 30/4/2014-6537/2 md.)*
> *Bu Kanun; arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak sınıflandırılması,*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HOmB6B7 - UzqP8Ip - yHE7qpf - 7NSTSU= ile erişebilirsin.

tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin asgari büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, arazi kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulması ile görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin usul ve esasları kapsar."

8. 5403 sayılı Kanun'un"*Tarım arazilerinin amacı dışında kullanılmasına ve toprak koruma projelerine uyulmamasına ilişkin cezalar ve yükümlülükler"* başlıklı 21. maddesi şöyledir:

"(Başlığı ile Birlikte Değişik: 28/10/2020-7255/25 md.)

Tarımsal amaçlı yapılarda ve tarım dışı arazi kullanımlarında izin alınması ve toprak koruma projelerine uyulması zorunludur.

Tarımsal amaçlı yapılara ve tarım dışı arazi kullanımına izinsiz başlanılması, alınan izne uygun kullanılmaması veya hazırlanan toprak koruma projelerine uyulmaması halinde, aşağıdaki işlemler gerçekleştirilir ve yaptırımlar uygulanır:

a) Arazi kullanımı için izinsiz işe başlanılması ya da alınan izne uygun kullanılmaması halinde; valilik işi tamamen durdurur, yapılan iş tamamlanmış ise kullanımına izin verilmez. Arazi sahibine veya araziyi bozana bin Türk Lirasından az olmamak kaydıyla, kullanılan veya zarar verilen alanın her metrekaresi için on Türk Lirası idarî para cezası verilir. Büyük ova koruma alanlarında bu ceza iki katı olarak uygulanır. İdarî para cezasının tebliğinden itibaren bir ay içinde başvurularak 13 üncü veya 14 üncü maddelerdeki izinlerin alınması şartıyla işin tamamlanmasına, bitmiş ise kullanımına izin verilebilir. Başvuru yapmayanlara veya izin talepleri uygun görülmeyenlere, izinsiz bütün yapılarını yıkması ve araziyi tarımsal üretime uygun hale getirmesi için iki ay süre verilir. Verilen süre içinde izinsiz yapıların yıkılmadığı ve arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmediğinin Bakanlık birimlerince tespit edilmesi durumunda; valilikçe faaliyet durdurulur ve bu bendin ikinci cümlesinde belirtilen idarî para cezası üç katı olarak uygulanır. İzinsiz bütün yapılar, masrafları Bakanlıkça karşılanmak kaydıyla, bir ay içinde belediyeler veya il özel idarelerince yıkılır ve taşınmazlar tarımsal üretime uygun hale getirilir. Arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmesi için yıkım ve temizleme masrafları sorumlulardan Bakanlıkça genel hükümlere göre tahsil edilir.

b) Toprak koruma projelerine aykırı hareket edilmesi halinde valilik tarafından bin Türk Lirasından az olmamak kaydıyla, bozulan arazinin her metrekaresi için on Türk Lirası idarî para cezası uygulanır ve projeye uygunluk sağlanması için azami iki ay süre verilir. Büyük ova koruma alanlarında bu ceza iki katı olarak uygulanır. Bu sürenin sonunda aykırı kullanımların devam etmesi durumunda; valilikçe faaliyet durdurulur, verilen kullanım izni iptal edilir ve bu bendin birinci cümlesinde belirtilen idarî para cezası üç katı olarak uygulanır. İzinsiz bütün yapılar, masrafları Bakanlıkça karşılanmak kaydıyla, bir ay içinde belediyeler veya il özel idarelerince yıkılır ve taşınmazlar tarımsal üretime uygun hale getirilir. Arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmesi için yıkım ve temizleme masrafları sorumlulardan Bakanlıkça genel hükümlere göre tahsil edilir.

İkinci fıkranın (a) ve (b) bentleri uyarınca hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen bir ay içinde belediye veya il özel idarelerince yıkılmayan yapılar, yıkım masrafları Bakanlıkça karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir. Yıkım masrafları %100 fazlası ile ilgili belediye veya il özel idaresinden tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı veya İller Bankası Anonim Şirketi tarafından belediye veya il özel idaresinin 5779 sayılı Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek, genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere takip eden ayın sonuna kadar Bakanlık merkez muhasebe birimi hesabına aktarılır.

Toprak koruma projelerinin hazırlatılmaması, yetersizliği veya zamanında gerekli tadilatların yapılmaması sonucu arazi tahribi veya toprak kayıpları olması halinde meydana gelecek zararlardan; proje hazırlanmasına gerek olmadığına karar verenler, proje hazırlanmış ise projeyi hazırlayan ve onaylayanlar sorumludur.

Tarım arazilerini, tescili mümkün olmayan fiili hisseler oluşturarak arazinin hisselere tekabül ettiği kabul edilen kısımlarının zilyetliğini, bir özel hukuk tüzel kişisinin faaliyeti kapsamında bu tüzel kişiyle üyelik veya ortaklık ilişkisi kurarak devretmek veya bu işlere aracılık

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HQmB6B7 - UzqP8Ip - yHE7qpf - 7NSTSU= ile erişebilirsin

etmek suretiyle arazinin bütünlüğünün bozulmasına ve amacı dışında kullanılmasına sebebiyet verenlere bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yüz günden bin güne kadar adli para cezası verilir. Ayrıca bu tüzel kişi hakkında elli bin Türk Lirasından iki yüz elli bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Tarım arazisinin bütünlüğünün sağlanması ve tarımsal üretime uygun duruma getirilmesi halinde, bu fıkra uyarınca kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düşer, mahkum olunan ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.

19 uncu ve 20 nci maddeler ile bu maddenin uygulanmasında kusurlu bulunan sorumlular, fiillerinin niteliğine göre 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kamu görevlilerine ait hükümleri uyarınca cezalandırılırlar.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelik ile belirlenir."

9. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "*Genel kanun niteliği"* başlıklı 3. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 6/12/2006-5560/31.md.)

(1) Bu Kanun'un;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır."

10. 5326 sayılı Kanun'un *"Yaptırım türleri"* başlıklı 16. maddesi şöyledir:

"(1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir.

(2) İdarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir"

11. 5326 sayılı Kanun'un *"Başvuru yolu"* başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

"(1) İdarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir..."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Mustafa EROL, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 16/02/2026 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin bir noksanlık da bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hakim Şerife ÖZDOĞAN IŞIK'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HOmB6B7 - UzqP8Ip - yHE7qpf - 7NSTSU= ile erişebilirsin

BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Dava, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21.maddesinin (a) bendi uyarınca 906.381 TL idari para cezası tesis edilmesine ilişkin Aydın Valiliğinin 05/06/2025 tarih ve 19610491 sayılı işlemi ile bildirilen Kuyucak Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün 05/06/2025 tarih ve 19598770 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır .

15. Dava dosyasının incelenmesinden; Kuyucak ilçesi, Yamalak Mahallesi, nolu 0,8977 hektar yüzölçümlü *"İncir Bahçesi"* vasıflı taşınmaz üzerinde Tarım Müdürlüğünden izin almadan büyükbaş hayvancılık tesisi, mesken amaçlı iki katlı yapı, yem deposu, gübre deposu ile parsel içine beton ve döşeme taş ile yollar yapıldığı ihbarı üzerine, 04/03/2025 ve 04/06/2025 tarihlerinde İl Tarım Müdürlüğü teknik personelleri tarafından ilgili taşınmaz mahallinde yapılan tespit, kontrol ve inceleme neticesinde, tapu kaydında hisseli mülkiyete sahip taşınmaza ilişkin, izin alınmadan imal edilen yapılardan dolayı taşınmazın tarımsal parsel bütünlüğünün bozulduğu ve tarım yapılamaz hale geldiğinin tutanak altına alındığı, bu gerekçeyle 5403 sayılı Kanun'un 21. maddesi gereğince parselin tamamı için hissedarlara hisseleri oranında idari yaptırım uygulandığı, ihbar sonrasında yapılan tespit neticesinde taşınmaz üzerinde izinsiz imal edilen yapılar hakkında 1 ay içerisinde başvurulması halinde değerlendirme yapılacağı, değerlendirmenin olumsuz olması halinde taşınmazın eski haline getirilmesi için 2 ay süre verileceği belirttirilerek taşınmaz hissedarlarına imkan ve zaman verildiği, verilen süre sonrasında tekrar yapılan kontrolde izinlendirme için herhangi bir müracaat olmadığı ve taşınmazın eski haline getirilmediği tespit edildiğinden, 5403 sayılı Kanun'un 21.maddesi gereğince 3 katı 906.381 TL idari para cezası tesis edilmesine ilişkin Aydın Valiliğinin 05/06/2025 tarih ve 19610491 saylı işlemi ile bildirildiği anlaşılan Kuyucak Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün 05/06/2025 tarih ve 19598770 sayılı işleminin iptali istemiyle davanın açıldığı anlaşılmıştır.

16. Yukarıda izah edilen düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

17. İncelenen uyuşmazlıkta, 5403 sayılı Kanun'un 21. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5403 sayılı Kanun'da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır.

18. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağından, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınarak, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Aydın 2. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Nazilli Sulh Ceza Hakimliğinin 22/10/2025 tarih D.İş:2025/2814 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HOmB6B7 - UzqP8Ip - yHE7qpf - 7NSTSU= ile erişebilirsin.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Aydın 2. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ İLE, Nazilli Sulh Ceza Hakimliğinin 22/10/2025 tarih D.İş:2025/2814 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

16/02/2026 tarihinde OY BİRLİĞİYLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Bayram	Döndü Deniz	Mustafa
YAŞAR	ŞEN	BİLİR	EROL

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HQmB6B7 - UzqP8Ip - yHF7qpf - 7NSTSU= ile erişebilirsin.